

Ляшенко В. В. Інклюзивна освіта: перспективи розвитку дітей з особливими потребами / В. В. Ляшенко // Формування культури здоров'я молоді з особливими потребами: Зб. матер. Всеукр. наук.-практ. семінару. – Лисичанськ : ВП ЛПК ЛНУ: Лисичанськ: ООО «КИТ – Л», 2014. – С. 67 – 68.

У статті розкрито актуальні проблеми інклюзивної освіти, переваги інклюзивної форми навчання.

Ключові слова: інклюзивна освіта, корекційне навчання, емоційний розвиток.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність проблеми інклюзивної освіти пов'язана з тим, що число дітей, які потребують корекційного навчання, неухильно росте. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. Навчання дітей з особливими потребами ґрунтується на принципах виваженої педагогіки. Вона передбачає, що різноманітність між людьми є природнім явищем. Через обмеження у спілкуванні, самообслуговуванні, пересуванні розвиток цих дітей значною мірою залежить від задоволення їхніх потреб іншими людьми, а це становить багатогранний процес соціально-педагогічної інтеграції та процесу інклюзії, зокрема. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку є однією із найважливіших завдань для країни. Це необхідна умова для створення дійсно інклюзивного середовища, де кожен зможе відчувати мету свого існування.

Значний вплив на розвиток системи спеціальних навчальних закладів, удосконалення їх структури, розробку методик ранньої діагностики психічного розвитку дітей мали праці психологів Л.Виготського, О.Венгер, О.Запорожця, О.Киричука, Г.Костюка, Б.Корсунської, С.Максименка,

Н.Морозової, В.Синьова, П. Таланчука, В.Тарасун, М.Ярмаченка та інших. В них обґрунтовано принципи положення щодо особливостей розвитку психічних процесів у дітей різного віку, ролі корекційного виховання у підготовці до шкільного навчання, механізмів формування їх соціально-комунікативної активності. В дослідженнях вчених вивчалася історія становлення і розвитку окремих напрямків спеціальної освіти дітей шкільного віку з різними психофізичними порушеннями. Одночасно аналізувалася історія виникнення наукових поглядів на ті чи інші прояви аномального розвитку та засоби їх психолого-педагогічної корекції.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу. Інклюзивне навчання забезпечує доступ до освіти дітей з особливими потребами у загальноосвітніх школах за рахунок застосування методів навчання, що враховують індивідуальні особливості таких дітей. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей; забезпечує рівноцінне ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. В інклюзивних класах діти з особливими потребами включені в освітній процес. Вони осягають основи незалежного життя, засвоюють нові форми поведінки, спілкування, взаємодії, вчать виявляти активність, ініціативу, свідомо робити вибір, досягати згоди у розв'язанні проблем, приймати самостійні рішення.

Інклюзивна освіта на противагу іншим формам роботи має ряд переваг: При інклюзивній формі навчання основний акцент робиться в першу чергу на розвиток сильних якостей дитини. Вони отримують можливість вільно спілкуватись і займатись спільними справами зі своїми однолітками. В результаті такі дітки стають активніші, старанніші. У них формується інтерес до пізнання навколишнього світу, до співпраці. Взаємодія з дітьми покращує

когнітивний, фізичний, мовний, соціальний та емоційний розвиток «особливих» дітей, і мотивує їх до цілеспрямованого використання нових знань і навичок. Діти з типовим рівнем розвитку навчаються під керівництвом педагогів навчаються толерантно ставитися до людських відмінностей, стають більш чуйнішими, доброзичливішими й готовими зрозуміти проблеми інших і прийти на допомогу.

Діти з порушеннями мають можливість отримання неоціненого досвіду спілкування з однолітками, яким зможуть скористатись у подальшому житті.

Таке навчання дає можливість дитині здобути освіту відповідно до своїх індивідуальних здібностей. Спільні заняття стимулюють концентрацію уваги дітей, посилюють мотивацію до навчання тощо.

На жаль, в Україні є ще багато неузгоджених питань у цьому, ще недостатньо вивченому, але такому актуальному питанні. Щоб інклюзивна освіта стала більш ефективною, слід:

Розробити програми розвитку дітей, які потребують допомогу.

Підготувати відповідні кадри.

Здійснювати просвітницьку діяльність (тренінги, майстер-класи, проведення відкритих заходів закладів з інклюзивною освітою, консиліуми тощо) серед педагогів.

Забезпечити співпрацю педагогів-початківців, вчителів-предметників, психологів, дефектологів, тьюторів та батьків.

Для дітей з особливими потребами дуже важливими є наявність кімнат для психофізичного розвитку, релаксаційних кімнат, які б допомогли дітям робити психогімнастичні та релаксуючі вправи та пальчикові ігри, що допоможе зняти напругу, синхронізувати роботу головних півкуль, а отже сприятиме поліпшенню адаптації дитини в інклюзивному колективі.

Таким чином, лише спільними зусиллями фахівців, педагогів і батьків, при грамотному плануванні освітньої, реабілітаційної, оздоровчої роботи можна досягти позитивних змін, надати допомогу дитині, яка її потребує.

Люди, раніше приречені бути на утриманні держави, стають повноцінними членами суспільства. Інклюзивна освіта – перший крок до визнання ціннісної значимості і поваги до особистості кожної дитини, прийняття її індивідуальності й неповторності, забезпечення її подальшого повноцінного та гідного життя в соціумі.